

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLV. Ч. 296. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 21-го грудня 1937. No. 296. Jersey City, N. J., Tuesday, December 21, 1937. VOL. XLV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-8237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-8007. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОХАЮТЬ РУЗВЕЛТА ЗБІЛЬШИТИ ПІДМОГИ

НЮ ЙОРК. — Поверх 150 релігійних, добродійних, виховних і робітничих провідників підписали прохання до Рузвелта, щоб не зменшувати підмоги для безробітних, а скріпити її, щоб, згідно з запевненнями самого Рузвелта, не було в Америці голодуючих людей. В проханні звертається увагу на теперішній бізнесовий застій і каже, що лісцеві добродійні інституції не в силі прийти з підмогою все зростаючому числу нуждарів.

ЗРІС ЦІН НА ЖИТТЄВІ ПОТРЕБИ.

НЮ ЙОРК. — Представники 251 організації з восьмою есеню рішили на своєму зібранні звернутися до конгресу, щоб він сам прослідив причини зросту на життєві потреби. На своїх нарадах ці представники ствердили, що велика частина американського загалу є недокормлювана. Назагал життєвий ступінь американців спадає вниз. Причиною зросту цін є, кажуть, те, що великі фабрики осягнули майже монополію права на продукцію деяких річей, а зарозом здобули монополію права на ті річі диктувати ціни.

ЗДІБНІСТЬ ДІТЕЙ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ІХ ЗДОРОВ'Я.

НЮ ЙОРК. — У своєму докладі про умовий стан дітей, поданім у департаменті виховання, Юджін Найфенкер сказав, що здібність дітей залежить не тільки від вродженої інтелігенції, але також від їх фізичного здоров'я, прикмет їх тіла і родинного середовища. Пересічно беручи, слабші діти вбогих родичів є менше здібні від здорових дітей добре ситуованих родичів.

СТАРАННЯ СЕНАТУ В РОЗБУДОВІ ДОМІВ.

ВАШИНГТОН. — Підкомісія банківості і фінансових справ у сенаті одностайно рішила видати законопроект Вагнера-Стігола на нараді комісії, а потім сенату. Цей законопроект передбачає фінансову підмогу в розбудові мешкальних домів, а також позички на вже побудовані дома. На основі нього побудовані мешкальні дома могли б дістати від уряду позички до висоти \$2,500, на те, щоб могли робити в середині поправки. А нові дома діставали б моргеджі до висоти 90% на довгу сплату. Колись цей законопроект мав багато ворогів. Тепер до нього приєднується щораз більше число сенаторів і конгресменів.

КРИТИКУЄ ЛЯ ГВАРДІЮ ЗА МЕШКАНЕВІ СПРАВИ.

НЮ ЙОРК. — Карло Ейбраме, радник федерального мешканевого уряду, вилословив через радіо промову, в якій гостро критикував Ля Гвардію за його становище в мешканевих справах. Він сказав, що ньюйорська адміністрація, хоч багато говорить про мешканеві справи, фактично в тій справі нічого і не робить. Він подав статистичні дані, що впродовж довгих літ на ту ціль ньюйорська адміністрація не дала ні сотики.

60 НАЦІЙ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У НЮЙОРСЬКІЙ ВИСТАВІ.

НЮ ЙОРК. — Гровер Гвейлен, голова виставового комітету, заявив, що міжнародна вистава в Ню Йорку буде дійсно міжнародною, а то тому, що майже всі народи будуть на ній заступлені. Досі є заступлених 60 націй, а ще приступають більше. Вони витратять біля 25 мільйонів доларів на влаштування тих вистав.

НОВИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

НЮ ЙОРК. — Знову вислано протест з Америки проти впровадження в шкільних заведеннях Польщі лавкового „гета", в якому примушується жидів сидіти окремо від християнських учеників. Це поступовання польських властей названо в протесті „цілковито шкідливим у здобутках людського поступу, що його осягнуто лише завдяки величезній посвяті". Цей протест підписали 179 американців, не-жидів, зпоміж наукових сфер.

МАЛА НАДІЯ НА ЗГОДУ В РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

ВАШИНГТОН. — У добре поінформованих кругах є таке переконання, що переговори між однією групою робітничих організацій, А. Ф. П., і другою, К. П. О., не прийде до ніякого порозуміння і переговори в скорому часі цілком перервуться. К. П. О. напоїрає, щоб А. Ф. П. за всяку ціну прийняла до себе всі чотири мільйони робітників, які в останніх роках К. П. О. зорганізував. А. Ф. П. не хоче всіх прийняти, а згідно прийняти лиш один мільйон; щойно пізніше, побачивши, чи вона може їх „стравити", вона готова прийняти решту.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПРОТЕСТ ПРОТИ ЯПОЇН.

У місті Іст Ливерпул, в стейті Огайо, купці для протесту проти Японії зібрали понад 200 скринь з усіма японськими товарами накупі й підпалили. Зробили це згідно з бойкотом японських товарів, проголошеним Американською Федерацією Праці. На образку купці складають купу й готовляться її підпалити.

РАНЕННЯ ЛИС НАПАВ НА ДИТИНУ.

Власник маєтку Прусовиц на під Вильном, Лентовські, вибрався з братами і синами на дику. По дорозі стрілив до стрічного лиса, але він утік до лісу. Незабаром син Лентовського побачив під кущем лиса, який кинувся на хлопця і покусав йому руку. Надбігли старші і добили лиса. Був це той сам лис, якого постріляли, як тільки вийшли з дому.

СИЛЬНИЙ НАПІР ПОЛЯКІВ НА ПОЛІССЯ.

Рік 1937, а влітку його друга половина, дав, як хвалиться польські газети, сильне зміцнення польському стану посідання на Поліссі. Під кося „Звіззку Полісського" і „Стоваришнього купців польських" повстають у всіх містах і містечках польські крамниці. Мірилом може бути факт, що в самім Бересті, де досі все торговля була в жидівських руках, де було друге таке жидівське гето, як у Вильні, від жидівського погрому 13. травня ц. р. заложили 150 польських крамниць. На Поліссі перебувають постійно польські купці з заходу, головні з Познаньщини і Поморя. Зкладають вони крамниці пляно з наміченням наперед розміщення, щоб не було конкуренції. Від кількох місяців існує в Бересті „хвещьський бар" (польська) гуртвіня, в якій беруть товар усі споживчо-колоніальні польські крамниці. В короткому часі — як пишуть польські газети — мають повстати відділи цієї гуртвіні в інших містах на Поліссі. Також мають побудувати в Бересті торговельні галі на площі римо-кат. парохії і там буде окремий ринок для польських страганирів. Прибувають туди також польські ремісники з Познаньщини, але менше, як торговці.

ГОРИТЬ СІНО.

Як повідомляють із Пінська, на просторі кількох кілометрів горять в околиці торфові сіножаті. Вогонь знищує великі запаси сіна, зложеного на зиму у стіжках.

ПОДРУЖЖЯ В ГИПНОЗІ.

Суд у Ріо де Жанейро (Бразилія) розглядав недавно небуденну справу. Молода жінка Ева Марсель виступила з розводною скаргою проти свого чоловіка. Вона заявила, що про своє подружжя нічого не знала, бо була тоді під гіпнотичним впливом. Вона нездужала перед чотирма роками на безсонність. З тої причини ходила вона по різних лікарях, одначе всі лікарські поради виявилися зовсім безуспішні. Тоді за порадою своїх знайомих пішла вона по пораді до славного гіпнотизера Марселя Лікування в гіпнотизера Марселя тривало 10 днів і під час того пані Ева була ввесь час у гіпнотичному трансі. Вона не знала, що з нею і докучала неї думка. Коли вона відійшла память, була вже законною жінкою гіпнотизера. Однак тої самої ночі стрінула її ще друга несподівана історія. Коли вона вийшла з гіпнотичного сні, але вона зовсім добові знала, що з нею діється і що вона закладає подружжя з гіпнотизером. В іншій випадку могла вона була давно гіпнотично подружжя уневажити і не ждати на те аж чотири роки.

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ.

Окружний карний суд у Празі засудив Франца Каштуту на 10 літ тяжкої в'язниці і втрату громадянських прав за зраду військової тайни. У Братиславі засуджено за змову проти держави і зраду військової тайни: інж. Франца Бавера на 15 літ в'язниці, Ігната Рона на 9 літ, Валерія Рона на 5, Павла Рогача на 7, мілья Тота на 5, Арнольда Фельдсама на 9, а в'єрштета Антона Кадлеца за затаєння проступку на 4 роки в'язниці.

ЛЯЦЬКА СВАВОЛЯ.

Як відомо, з днем 15-го жовтня ц. р. увійшов в життя закон про „застенчов службен войсковон". На підставі цього закону покликано до цієї служби багато нашої молоді міста Коломиї. Ось що оповідає про свої пригоди в цій службі один із покликаних, п. Богдан Тичинський, абсолютний гімназіст з Коломиї. Спершу призначили його до канцелярської праці, як такого, що має середню освіту. Коли одначе до праці явився і зголосив це українською мовою, приділено його до фізичних робіт (земні праці на зарінку). Там виконував він свій обов'язок аж до часу, коли довідався, що по канцелярських заняттях є люди з всеюдиною освітою. Тоді звернувся він з проханням до начальника робіт, п. Густава Немца, начальника пожарникої сторожі, щоб цей призначив його до канцелярської праці, бо має на це відповідні кваліфікації. Викликало це зовсім несподіваний інцидент. П. Немец спершу заявив, що „не розуміє", а на повторене по українськи прохання відповів: „Ту єсть польське уждо і мусіш мувити по польську". Коли п. Тичинський рішуче не хотів відступити від рідної мови, випроводило це п. Немца цілковито з рівноваги та з поведінки його сів виріжнити можливість було лише на початку „мільч", а на кінці „марш стонд". Коли п. Тичинський, ображений у своїй гідності, випросив собі таке відношення, п. Немец доручив: „Хлопці, забраць го стонд". Приблизно десять людей занесли Тичинського до кімнати, де перетримали його від год. 9 до 12-гої. Офісія віддано справу до староства, де закинено йому „ухилене сен од всказаних мупеж керовника робут праці і аргументи одношене сен до керовника в обещанні інших працівників". В часі цього покарано його гривною 500 (як сот) зл. Та п. Тичинський, не почуваючись до вини, спрямував справу на судову дорогу.

ЗНОВ ЗАСУДИЛИ М. ХОМЯКА НА КАРУ СМЕРТІ

ЛЬВІВ. — Запав присуд у процесі проти Михайла Хомяка, бувшого булавного УГА, обвинувачуваного прокуратурою за вбивство родини Мехонських під час львівських дистопадових боїв у 1918 році. Прокуратор домагався, щоб присягні судді заявили, що підсудний виконав свій учинок, що правда, під час українсько-польської війни, але не для підтримання бойової акції, тільки з продуманої пімсти. Оборонець підсудного протестував проти такого поступовання польського прокуратора, незгідного з законом. Та суд не прихилився до цього протесту, а станув по стороні прокуратора. Судді присягні (хоч усі свідки зізнавали, що Мехонські загинули на місці, де йшли бої), потвердили становище прокуратора, а трибунал засудив потім Михайла Хомяка на кару смерті, яку, згідно з амністією, замінено на кару досмертної тюрми.

„МОРДЕРЦА ХОМЯК СКАЗАНИ".

ЛЬВІВ. — Такі були заголовки, видрукувані величезними буквами, що їх помістила польська преса, доносячи про присуд, виданий у процесі М. Хомяка. Львівське „Слово Народове", пишучи про „бестияльське" вимордування Мехонських і затираючи руки з присуду, кінчить свою новинку так: „Так вєнц по 19-ту лятах справедливости стало сен задосьць!"

КОЛИ ДЕЛЬБОС ВЕЛИЧАВ ПОЛЬЩУ.

ЛЬВІВ. — Львівська преса подає, що в тім самім часі, коли французький міністер Дельбос хвалив польську культуру у Варшаві, переходила у Львові вулицею Лозинського пані Перель, молода французка, що перебуває в Польщі вже 3 роки. Нараз підбігла до неї якась полька-студентка і здерла їй з голови капелюх, беручи її за жидівку. Та найцікавіше тут іще те, що коли п. Перель звернулася до постерукового, що поспівняв на вулиці службу, і домагалася, щоб він інтервенював у цій справі і зажадав від напасниці легітиміції, то постеруковий заявив французці, що це до нього не належить, а до суду. Кажуть, що п. Перель звернулася потім по поміч до міністра Дельбоса.

КОМЕДИЯ З „УЧЕБНИКОВИМ ПЛЕБІСЦИТОМ".

УЖГОРОД. — Ще далі не знати, хто властиво завінав на Закарпатті „учебниковий плебісцит". Міністерство шкільництва заявило, що воно не зарядило ніякого голосування, а ужгородський шкільний реферат, який зарядив голосування, підлягає в усьому празькому міністерству. Та як би не було, правдою є те, що це голосування переводиться, та що при цьому діються небувалі надужиття і провакації, звернені проти української мови. В тих місцевостях, де родичі шкільних дітей у більшості голосували, щоб їх дітей учили в школі з українських підручників, шкільна влада заряджує часто поновне голосування. І так, наприклад, у місті Сєвлюші вже третій раз повторюють це голосування.

ПРИЙШЛА ЧЕРГА НА КАРАХАНА І ЄНУКІДЗЕ.

МОСКВА. — Советська преса подає у найновішій звіт про розстріли, що між розстріленими 8 високими советськими урядовцями знаходяться такі особи як Лев Карахан і Авел Єнуکیدзе. Як один так і другий належали до найвпливовіших осіб у Советях. Карахан був свого часу заступником комісара справ заграничних, правую рукою Лівнівєва, а далі амбасадором у Польщі, Китаю і Туреччині. Єнуکیدзе був чи не найближчим особистим приятелем Сталіна, бо Сталін заходив до нього в хату. Тепер їх обидвох визнано зрадниками держави і розстрілено. Обидва належали до гвардії найстарших большевиків. Єнуکیدзе був за царату арештований 6 разів і висланий на Сибір.

АМЕРИКАНСКА АМБАСАДА ПОКИДАЄ ГАНКОВ.

ГАНКОВ (Китай). — Амбасада Злучених Держав, яка перенеслася з Нанкінгу до Ганкова, покидає і це місце, бо надіється, що японці зачнуть його незабаром бомбардувати. Ганков є тепер одним з трьох нових міст, які заступають китайському урядові заняті японцями давню столицю Нанкінг.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА У ФОРТИФІКОВАНА.

ПРАГА. — Американський кореспондент подає, що під час побуту в Празі французького міністра Дельбоса було найбільше мови про те, про що преса цілком нічого не писала. А саме про збройну силу Чехословащини. Зокрема цікавий був Дельбос знати про чеські военні укріплення. Отже виходить, що Чехословаччина побудувала таємно „здовж чесько-німецької границі великий оборонний вал, та що цей вал є ще сильніший ніж той, що його вбудувала Франція проти Німеччини."

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОХОРОН ЗАКОНУ ПРО ПРАЦЮ?

Коли президент Рузвельт скликав кілька тижнів тому надзвичайну сесію конгресу, він висловив між чотирма справами, для котрих конечно треба таку сесію скликати, потребу ухвалення закону про мінімальну заплату та максимальну довготу праці.

Про потребу такого закону говорено вже віддавна. Здавалось, що всі відчували його потребу. Ще на передостанній сесії конгресу з'явився був у конгресі внесок Блека й Конерія в цій справі, ба навіть уже був ухвалений сенатом, але потім застряг у комісії палати послів. Коли скликано надзвичайну сесію конгресу й притому між точками її подано як одну з чотирьох справ цей закон про працю, то багатом здалось, що закон буде ухвалений. Думали, що коли за нього заявився президент, що вийшов з партії більшості, яка має в обох палатах необмежену "контроль", то цей проект перейде без труднощів.

Однак дуже скоро показалися непередбачені перешкоди. Наперед конгресові предложено проект, так сильно змінений, що навіть його первісний внескодавці приступили до домагання післати його до комітету. Щоб дістати його з комітету, треба було знайти 218 членів палати послів, готових підписати петицію за звільнення комітету від дальшого розгляду проекту та за прислання його до повної палати. Коли цього нарешті досягнуто, показалося, що й цей проект має поважні недостатки. Проти проекту саме повстали преріжні конгресмени, а кожний з них старався всунути в закон звільнення якогось промислу від обов'язкової сили закону. Через те, що цих конгресменів з різними промислами-пестунами було велике число, проект закону вийшов так подірваний, що властиво-дір було більше, ніж тіла.

Назагал таких змін добивалися републиканці, а на поміч їм пішли демократи з південних степів. Перші засновувалися інтересами промислів на півночі, а другі — інтересами молодих промислів у південних степях. Одні й другі говорили в гістеричний спосіб. Як цей закон буде ухвалений, говорив конгресмен Петенгил з Індіани, "то це буде смертний присуд на Демократичну Партію". Як цей закон кинеться в кіш, говорив конгресмен МекРейнолдс з Тенесі, "то побачите зміну за два дні", себто за два дні наступить перемена на краще в промислах. Як усякий гістері, так і цій розумні люди знають справжню ціну, але як може вживати свого розуму конгресмен, що думає про свою популярність та поновний вибір? Що буде, як ухвалиться закон, а потім відносини не поправляться? Хто тому буде винуватий у публичній опінії? Якби публична опінія мала розум, то вона знала б, що закон може зробити, а чого не може, але чи публична опінія розумна? Конгресмени, що мають з нею часто до діла, видно мають низьке поняття про цю публичну опінію, коли, оглядалися на неї.

Законопроект, що прийшов під обради палати послів, був такий слабкий, що навіть робітничі юніі зажадали відослання його назад до комісії, звідки він мабуть до кінця сесії не добудеться.

Сідней Денгаль.

НЕСПОДІВАННИЙ ГІСТЬ

Передіздання історія.

Перед дверима стояв після-руці! — подякував за "дорожень з фірмою на шапці від гу", побажав "веселих свят" і великої крамниці і показував пані Мовбрей занепапчик з адресою:

— Так, це мусить бути до пані. Помилка у нашій фірмі неможлива.

Пані Мовбрей, прочитавши карточку, сказала:

— Тут справді написане А-каційна вулиця 244.

Післанець тримав у руках кошник, у якому щось воружилось.

— То ви кажете, що це має бути пес?

Гавкіт із кошника дав відповідь "ав".

— Так, прошу пані. Дуже симпатичне звірятко. Я цілий час бавився з ним по дорожці. Я його тут лишав. А якби пані мали яку рекламацию чи потребували інформації, то прошу задзвонити до "Тресту для всіх". Та я на вашому місці не позбувався б такого милого цуценятка.

Пані Мовбрей зітхнула:

— Боже мій! А мій чоловік усе казав, що не тримав би пса в хаті.

Післанець ще докинув своє слово:

— В це я не вірю... Цілую

руці! — подякував за "дорожень з фірмою на шапці від гу", побажав "веселих свят" і великої крамниці і показував пані Мовбрей занепапчик з адресою:

— Так, це мусить бути до пані. Помилка у нашій фірмі неможлива.

Пані Мовбрей, прочитавши карточку, сказала:

— Тут справді написане А-каційна вулиця 244.

Післанець тримав у руках кошник, у якому щось воружилось.

— То ви кажете, що це має бути пес?

Гавкіт із кошника дав відповідь "ав".

— Так, прошу пані. Дуже симпатичне звірятко. Я цілий час бавився з ним по дорожці. Я його тут лишав. А якби пані мали яку рекламацию чи потребували інформації, то прошу задзвонити до "Тресту для всіх". Та я на вашому місці не позбувався б такого милого цуценятка.

Пані Мовбрей зітхнула:

— Боже мій! А мій чоловік усе казав, що не тримав би пса в хаті.

Післанець ще докинув своє слово:

— В це я не вірю... Цілую

ДИКТАТУРА Й МИСТЕЦТВО

„Нам будуть фабрики кувати ідеали“, писав іронічно український поет Володимир Самійленко про тих, що хотіли зв'язати вільну думку людини. В наш час науку й мистецтво в деяких державах Європи поставлено під контроль і під управу влади. Які наслідки? Що доказали большевики в СССР? Куди повели мистецтво диктатори в чорних та в бурхливих сорочках у Німеччині та в Італії?

„Спримоване“ мистецтво під диктатурами нещире, бо мистець, щоб догодити панам, мусить усе оглядатися на партійні канони. Тимчасом мистецька справжня творчість виходить із душевних переживань людини, і ці переживання можуть бути незгідні з намірами й поглядами того чи іншого уряду. Добре, коли мистець своїми поглядами погоджується з урядовим напрямом: він може творити щиро й надихнено. А коли ні? Тоді у мистця виникає роздвоєння. Він тільки словами чи пензлем або різцем удає, що він „на 100%“ вірний слуга приписаних політичних доктрин; серце його лежить далеко від предметів його творчості. Особливо тяжко письменникам бути слугами і словословцями щоденої політики. Французький письменник Андре Жід писав недавно, що справжній поет по своїй природі „не конформіст“, що вони все вириваються з підписів і диктатів, бо шукають для себе й для людства нових, ліпших шляхів. На двацяті роковини большевицької революції автор „сочиніших клярнетів“, Павло Тичина, написав „лісно молодости“. Тичина колись, як це не хотів „поцілувати пантофля в папі“, писав про „Скорбну матір“, яка посилала апостолів, що шукали Христа в Галілеї, в Україну, залиту кров'ю під владою окупантів:

„Ідіть на Україну,
Заходьте в кожну хату,
А чейже там знайдете
Хоч тинь його розп'яту“.

Тепер Тичина вже не пише про Україну, а про „батьківщину“, що має ім'я СССР. Зломлений душевно, він мусить писати бадьорі слова, які нікого не переконують:

„Значить, єсть у нас здоров'я, і краса, і сила,
Вірю в творчість і любов я,
що мене зрсила.
А були ж ми, як послідні,
чорна смерть косила.
Революція жовтнева бідних
воскресила!
Дружбою ми здружені,
Батьківщино - мати,
В наші дні напружені,
Що нам треба знати?
Чи це ворог чорний, білий,
Чи від злості посивилий,
А чи жовто - голубий,
Просто бий!
Просто, просто, просто
бий!“

Така „поезія“ сама собі виставляє свідомство вбожества. Але не ліпше під диктатурою й іншим мистецтвам. В осені 1937 року в Москві була виставка чехословацького мистецтва. Найзвичайніші чеські малюнки та різьбярні післили свої твори в СССР, щоб показати „великому словянському братові“ своє мистецтво. Але в Москві гостей зустріли суворо: призначили для цих творів свій мистецький суд, який деякі з творів усунув, мовляв, за „неморальність“, інші за „формалізм“ (дідько знає, що під цим Москва розуміє!), а праць деяких мистців просто зовсім не пустили на виставу. Чехи були дуже уражені, а проте один чеський інженир, А. Вінтер, ще перед роком у своїй книзі про СССР писав про цю небезпеку. В Москві мають своє „мистецьке евангеліє“, і хто не йде за ними догмами, той стає ворогом СССР.

Також у Німеччині, як і в СССР, мистецтво є під великим підозрінням. Модерне мистецтво Гітлер і Геббельс проголосили за „збочене“. Щоб показати недостатки „збоченого мистецтва“, в Німеччині улаштувано поряд дві вистави мистецтва „збоченого“ і виставу мистців, згідних з урядовими приписами. Але наслідки цих вистав були для урядових чинників несподівані: на виставу „збоченого мистецтва“ поспуло багато відвідувачів, а салі урядового мистецтва були пусткою.

В. Х.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗА МАТЕРІАЛЬНІ ОСНОВИ „ПРОСВІТИ“

Освітня праця — це одинокі тріпка основа існування і крайньої будучини нації. Зрозуміли це вже всі культурні народи світу й тому освітні установи та їх працівників оточують якнайбільшою пошаною, а на освіту не жалують ні державних ні приватних фондів.

У нас сповняє це високе завдання „Просвіта“. Годі зчислити ті великі заслуги в моральній, освітній і економічній розбудові нашого народу, які має за собою „Просвіта“ за час своєї 69-літньої праці. „Просвіта“ кинула в маси сотки тисяч популярної і практичної літератури, заснувала десятки соток читальних, десятик шпихлів, крамниць, господарських і фахових шкіл, курсів неграмотних, тощо. Вона несе високо смолоскип народної освіти, будить маси, захоплює їх огнем любови до свого рідного, розгортає перед тисячами селян і робітників великі сторінки рідної історії, протирає очі сліпим і незрячим.

„Просвіта“, це підстава всякої праці. Всюди, де народ найбільше закріпощений, найбільше прибитий горем, скутий у кайдани безпросвітної темноти й духової неволі, там усе перша спільність „Просвіти“, щоб кинути свій ясний промінь та промостити шлях до праці іншим товариствам. „Просвіта“ кладе перші, елементарні основи під національну будову, муруючи тріпку фундаменти державного будівництва. Вона вчить, просвічує і виховує громадян, а освічений та свідомий народ цілком певно знайде шлях до волі!

Але й годі збагнути всю трагедію тої важкої боротьби, яку приходить вести Т-ву „Просвіта“ за здобуття найкращих матеріальних засобів для тої праці.

Бюджет видатків „Просвіти“ не має жадних постійних приходів; він мусить спиратися на такі х пливких позиціях, як: членські вкладки, продаж книжок і жертвенність українського громадянства. Іншими словами, розвій „Просвіти“, а тимсамим поступ нашого національного життя, залежить вповні від цього, яку піддержку викаже громадянство Матерньому Товариству.

Великі діла стоять за „Просвітою“, та ще більш перед нею. Багато зробилося до цього часу, та багато ще зостається до виконання. Перед „Просвітою“ стоять великі завдання. До давніх прибувають щораз то нові, викликані новими обставинами й певними потребами народу.

Щоб вона могла виконати ці великанські завдання, які тяжать на ній, як на репрезентантці української культури, мусить увесь український загальний іти до помічі. Ми не маємо своєї власної держави, як інші народи, яка могла б виасигнувати відповідні суми на потреби такого заслуженого товариства як „Просвіта“. Та зате ми мусимо дати доказ, що хоч часово не маємо своєї держави то проте ми є вповні дозрілим до державности народом, бо потрафимо постаратися про такий фонд для неї. Кожний член нашого суспільства зложити свою лепту „Просвіті“, розуміючи її не як ласкавий дар чи милостиню, а як обов'язуючу данину. Цього домагається від нас престиж української нації.

Раз у році, в грудні, в місяці уродин великої просвітницької Ідеї, звертається до нас „Просвіта“ за спеціальною просьбою про підмогу. Грудень повинен бути тим місяцем, у якому усе патріотичне українське громадянство повинно стати під прапор розбудови „Просвіти“. Не повинно бути ні одної громади, ні одної парохії, в яких не улажені в грудні традиційного „Свята Просвіти“ та не переслані з нього почесного „Дару Просвіти“. Не повинно бути ні одної установи, яка не перевела в себе збірки з нагоди уродин „Просвіти“.

Крім цього всі українські громадяни, а також товариства, братства, клуби й усякі інші правні особи повинні стати звичайними, спомогаючими членами, чи навіть членами-добродіями.

Вкінці, кожна свідомо українська родина повинна звернутися бодай раз у році з заповіщенням до „Просвіти“ про всякого роду книжки. Зокрема не повинно бути ні одної української хати, в якій не знаходилися б такі цінності, як безсмертний Кобзар Шевченка, Історія України й Історія У-

країнської Літератури. Пам'ятаймо, що через закуп кожної просвітницької книжки кладемо теж цеглину до фундаменту, на якому опираємо народну силу.

Ставаймо всі під прапор розбудови „Просвіти“!

Не забуваймо, що хто в часі відродження спить каменем, той не заслугоє вже на життя!

Ніхто не повинен стояти осторонь, коли кується воля народу!!!

Михайло Дудра,
відпоручник Т-ва „Просвіта“.

РЯТУЙТЕ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ І МОЛОДЬ!

Очевидно, йде про ті діти, що уродились уже в Америці і підпадають за американізацію. Не забуваймо, що Америка їх менше потребує як Україна, і що шкода кожної каплі крові української, як довго Україна поневолена. Вони і са-мі це легко зрозуміють, як те, яким великим, благородним та величезним є всякий труд, понесений для тої далекої, великої і такої нещасливої країни.

Правітчини. Але вони мусять знати її мову, її пісню, її письменство, її історію! Самі наші браття американці не годні тому великому завданню подолати, але в краю виходять прекрасні видавництва у тому напрямі. Прегарні, чудово ілюстровані книжечки для менших, також гарний ілюстрований місячник „Світ Дитини“ (\$1 річно), а крім того радимо купувати чотири, гарно ілюстровані томки „Історії України“, двотомову повість дивних пригод над „Плесом Амазонки“, які можна дістати в книгарні „Свободи“. На „Світ Дитини“ висилайте чек на адресу: „Swit dytyny“, Lwow, Zimorowicza, 3.

Прощу цього не легковажити, бо для справи державности є дуже важно мати багато свідомих національно й освічених молодих американців-українців. Навіть такий наш ворог як Роман Дмовскі пише, що Україна напевно буде. Але вона буде потребувати багато людей, що знають чужі мови, особливо англійську. Йде саме головне про дипломатів. Дмовскі тишиться, що то різь на чужа банда злетиться в Україну, щоб обсадити посади дипломатів. Українці й Українці! Виховуйте ваших дітей (також дівчат) на дипломатів так, щоб знали ще і французьку мову, що в Америці дуже легко. Але зачинайте таки зараз, бо Українська Держава за плечима!

Д-р Кирило Тр.

Хвальки.

Один хвалько, який любив розказувати про те, що він у житті бачив, оповідав раз таке:

— Я бачив таку ріку, в якій було стільки риби, що просто руками можна було набрати у відро, скільки душа забажає.

— Е, це ще ніщо, — каже на це другий: — я знав таку ріку, в якій зовсім не було риби, тільки сама риба.

— Я чув, що ти оженився?

— Так. Знаєш... як я був нежонатий, то почувався зде дома і поза домом.

А тепер?

— Тепер почувався зле лише дома.

Жінка: — Це стид і ганьба так пізно вертатися додому! Чоловіче, чоловіче, таж ти на ногах не можеш вдержатися!

Чоловік: — А навіщо мені держатися на ногах, я і так зараз лягаю спати.

— Не говоріть дурниті, діти.

Песика поставили на підлогу і він приповз аж до ніг господаря, радісно його обнюхуючи.

— Бачиш, тату, він уже тебе полюбив.

— Люди кажуть — озвалася пані Мовбрей — що характер людини найкраще оцінити підставі того, як її люблять пси.

— Но, добре... але по святах сам його віднесу.

На перший день свят Лінко зеднав собі загальне призначення гостей. Сиділи при обіді, коли хтось задзвонив. Господиня сама відчинила. Якось елегантна дама стояла у дверях:

— Вибачте, чи з „Тресту“ не доставили вам помилково песика?

Пані Мовбрей не заперечила:

— Малоого фокстерієра, так? А я шукаю його по цілій вулиці! Я замовила песика телефонічно для своїх дітей, а у крамниці переіптували числа помешкання і доми. Будьте добрі звернути мені його тепер. Дивне, що ви не зробили цього відразу.

Пані Мовбрей образилася:

— Я вас не розумію! Як телефонувала до „Тресту“? А ви купили його, не бачивши його раніше?

— Ні! Я маю довіря до фірми.

тав ключ у дверях. Певно чоловік вертався з бюро...

Пані Мовбрей мала досвід довго замужньої жінки. Вона чекала, аж її чоловік напється чаю і закурить папіроску, щоб аж після цього згадати про дарунок.

Чоловік прийняв звістку до спокійно:

— Хтось хотів собі з нас зажакувати. Заки зачинають крамниці, можна його віднести туди назад.

— Алеж, Жорж. Я дістала картку з точною адресою нашого мешкання, а крім цього я наступила йому на ногу і мабуть його зранила.

До кімнати ввійшли у тій хвилині діти з песиком, що мав уже перев'язанку на носі.

— Ветеринар був вдома і сказав, що песик не має зломаної ноги, але тиждень мусить носити перев'язку. По тижні буде зовсім здоровий.

— Но, так, алеж ми не можемо його тримати в себе цілий тиждень. Я можу, йдучи до каварні, віднести його до „Тресту“.

— Алеж, тату, тепер ти не можеш його звернути! Що там сказали, якби побачили його зраненого! Навіть не приняли би його назад. Зрештою мій його вже прозвали з тої нагоди, що його хтось при-слав нам на ялинку. Він буде називатися „Лінко“.

Батько насупився:

дня похованулась. Песик, випивши молоко, почав тягнути її за черевик, якби перевіряв за якості шкіри, до яких панів повав. Пані Мовбрей наступила йому на ногу і він страшно заскакував. Скорчився, сховав лапку під себе, і відійшов на бік.

Його взяли на руки.

— Бідолаха!

Хлопчина оглянув його як знавець:

— Може він навіть скалічений... Чи не треба занести його до ветеринара?

Його мама була зворушена:

— Так, це булоб найкраще — і подумала, що краще буде, як її чоловік, вернувшись до хати, не застане пса вдома.

Діти забрали песика з кімнати, а пані Мовбрей підійшла до телефону:

— Галло! Тут пані Мовбрей з Акаційної вулиці 244. Ви прислали мені помилково песика. Так, чекаю на пояснення. Що? це не є помилка? Ви дістали доручення доставити молодого фокстерієра на Акаційну вулицю 244? І не можете ствердити, хто заплатив за нього? Заплатили готівкою і дама сказала, що це має бути передіздання несподіванка. Ну, так так... Люди перед святами мають усілякі фантазії і роблять дивні дарунки.

Пані Мовбрей відійшла від телефону і нервово зарігнулася, почувши, що хтось обер-

тав ключ у дверях. Певно чоловік вертався з бюро...

Пані Мовбрей мала досвід довго замужньої жінки. Вона чекала, аж її чоловік напється чаю і закурить папіроску, щоб аж після цього згадати про дарунок.

Чоловік прийняв звістку до спокійно:

— Хтось хотів собі з нас зажакувати. Заки зачинають крамниці, можна його віднести туди назад.

— Алеж, Жорж. Я дістала картку з точною адресою нашого мешкання, а крім цього я наступила йому на ногу і мабуть його зранила.

До кімнати ввійшли у тій хвилині діти з песиком, що мав уже перев'язанку на носі.

— Ветеринар був вдома і сказав, що песик не має зломаної ноги, але тиждень мусить носити перев'язку. По тижні буде зовсім здоровий.

— Но, так, алеж ми не можемо його тримати в себе цілий тиждень. Я можу, йдучи до каварні, віднести його до „Тресту“.

— Алеж, тату, тепер ти не можеш його звернути! Що там сказали, якби побачили його зраненого! Навіть не приняли би його назад. Зрештою мій його вже прозвали з тої нагоди, що його хтось при-слав нам на ялинку. Він буде називатися „Лінко“.

Батько насупився:

3 ДНЯ

ШАНУЙМО СВОЮ ПРЕСУ.

Своя преса інформувати суспільність не тільки про те, що діється в світі, але вона старається теж усі новини так упорядкувати, щоб читач мав вироблений на них один суцільний погляд; щоб він зрозумів, що всі ці події, хоч як не раз від себе відорвані, фактично є уложені в певну систему, всі є виявом певних сил і обгрунтовані певними причинами.

Всі новини, що діються на світі (а їх появляються тисячі денно), можна порівняти до „джигсо позл“, себто до широко поширеної в Америці дитячої забавки, що в ній якийсь образок, наліплений на дощці, є потятий у сотки різнородних кусків. Завданням дитини (а деколи і старі люблять цим бавитись) є ці частинки так поскладати, щоб зробити з них знов один образ.

Як поглянути на ті куски, коли вони перемішані всуміш, то здається, що в них нема ніякого порядку. Вони просто виглядають на купу сміття. А всеж таки в них є певна система і хто вміє зложити ці куски, то знайде в них зовсім виразний образ.

ТЕ САМЕ З ПРЕСОЮ.

Точнісінько те саме діється з пресою і її виховною сторінкою. Вона не тільки записує, що діється на світі, але також старається висвітлити дані події, щоб читач довгим читанням міг виробити собі певний образ на те, що діється в світі. Бо переважно більшість річей на світі можна вмістити в певну систему таксамо, як поодинокі порізаних куски „джигсо позл“ можна вмістити в якийсь образок. Ріжниця між всесвітніми подіями і кусками образу може бути хіба та, що куски образу пасують тільки до одного образу, а всесвітні події можна втиснути в кілька „образів“, кілька систем, кілька струй.

Всі ті події, що, наприклад, діються в Іспанії, не діються без ладу і порядку, без причин. Ген. Франко добре передумав, заки рішився на свій виступ. Мусоліні добре все передумав, заки дав Франкові поміч. Також добре думав Гітлер, заки до цієї помочі прилучився. Добре думали Франція й Англія, заки рішилися повстанню ген. Франка перешкодити. Знаменито обчислила свої можливості червона Москва, коли посилала туди людей, зброю й амуніцію. Не менш уважно передумувала всі свої кроки церква, даючи моральну піддержку повстанню.

Беручи це все під увагу, можна сказати, що здобуття Більбао, або яка інша перемога, чи програ ген. Франка, хоч сама по собі замкнена подія, вона вміщується в ріжні „образки“, ріжні системи, а що більше: ріжні системи і ріжні сили мали вплив на її викликання.

КОЖНИЙ ДИВИТЬСЯ ЗО СВОГО БОКУ.

Очевидно, що кожний дивиться на ці події з боку власного „образця“, з боку власної користі. Ген. Франко хоче увільни-

ти Іспанію від большевизму, церква хоче повернення стоїх прав, Мусоліні хоче мати союзника на Піренейським півострові; подібні бажання має Гітлер; Англія і Франція не хочуть того, чого хоче Мусоліні, і т. д. Подібне можна також сказати про те, що діється тепер у Китаю, чи недавно діялось в Етіопії, або в більшій чи меншій мірі діється на кожному куску земської кулі.

Кожна сила, кожна система старається дивитись на події зо свого особистого боку і старається викликати такі події і такі новини, які найкраще вміщались у їх „джигсо позл“.

ЗАВДАННЯ ПРЕСИ.

Завданням національної преси є в першу чергу об'єктивно інформувати про ті події, себто написати, що сталося; а також подавати причини, чому так сталося, хто спричинив ці події; а передовсім висвітлити, чи ті події даній нації і суспільності, котрій та преса служить, є корисні.

Події, що діються в Іспанії, можуть мати величезне значіння і для українського народу. Але ні англійська, ні французька, ні італійська, ні американська, ні німецька преса не підійде до тих подій з українського боку, тільки підійде зо свого боку. Коли українці хочуть висвітлювати ці події зо свого національного боку, то мусять мати до того свою пресу, своїх людей, свої інтереси. Чужа преса не може ніколи заступити своєї рідної. Коли ми хотіли б у нашій національній розвою користуватись тільки чужою пресою, то ми стали б забавкою в руках інших. Наші події вони втискали б насильно у свою систему і використовували б їх доскоду. А коли деколи ці події не „дигались“ добре до їх „джигсо позл“, то вони відкусили б той кусок, що заважав би їм, обпилювали б його і нас так обскубаних змусили б служити їхній системі.

Ми знаємо, що довгий час ми були такою забавкою в руках чужих сил. Вони гнули нами, куди самі хотіли.

Коли ми не хочемо бути далі забавкою в руках інших людей, то самі мусимо стати активним гравцем у всесвітній події: мусимо мати свій власний „джигсо позл“, свій власний погляд на ріжні справи і творити та викликувати такі події, що вміщувались у наш рідний світогляд.

Цю роботу може виконати виключно своя рідна, національна преса. Тому шануймо її.

Копістка іде кораблем до Америки. Подорожі помер один із моряків і його мали поховати в морі. До зайнятого в мішок тіла причіпили другий мішок, у який дали вугля, щоб тіло пішло на дно. Копістка бачить це і каже:

— Я добре знаю, що деякі люди йдуть по смерті до пекла, та досі я ще не чув, щоб із собою забирали свій вугіль...

Жінка: — Скажи мені, Петре, чому кораблі маюють переважно жіночі імена?

Чоловік: — Бо їх вивілювання коштує дуже багато!

ДОБРА КНИЖКА З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОФАЛО, Н. Й.

Листопадове Свято.

Цьогорічне Свято Державості відбулося в Фофало 5. грудня б. р. Того дня на Службі Божій виголосив о. Евстахій Сидорак патрістичну проповідь на тему: чому треба любити рідний нарід і як показати ту любов. Він говорив: „Маємо любити рідний нарід, бо так приказав Бог і так учить Церква... Ту любов покажемо, коли для рідного народу пожертвуємо труд, майно, здоров'я, а коли вимагає того воля народу, то й життя. Українські Герої пожертвували у визвольній боротьбі життя і здоров'я. Наш обов'язок пожертвувати за поляглих Героїв молитву, а для живих Героїв-інвалідів частину свого майна, зложити свої жертви на їх удержання.“

Громадяни сповнили свій обов'язок, бо за поляглих занесли молитву перед престол Всевшнього, а для живих Героїв-інвалідів зложили в церкві і підчас вечірнього концерту 90 дол. До тієї суми Союз Українок доложив 20 дол. (Ті жертви будуть вислані через Об'єднання на призначену ціль).

Вечором відбувся святковий концерт. Сала була виповнена старшими і молоддю. Вступне слово сказав очевидець визвольної боротьби, о. Іван Жук. Розповів присутнім про зрушні враження, які пережили українці по проголошенні самостійної України, і про причини невдачі боротьби. Подав також, чого маємо вистерігатись і як маємо проготовитись до будучої визвольної боротьби. З запертим духом слухали присутні його виводи. Не менше цікавий був реферат пром. Івана Діска, котрий з питомим собі завзяттям розповів історію воскресіння Великої і Західної України. До молоді, родженої в Америці, промовляв по англійськи студент Володимир Цюпник. Горючими словами взивав молодь, щоб вона все і всюди гордилася своїм українським походженням, бо „маємо чим гордитись“. Наша пісня, котра набрала розголосу підчас поїздки проф. Кошиця, наші народні танці під управою Авраменка, наші українські вишивки, наша штука, виведена на світ Архипенком, наші молоді спортсменки принесли нам стільки слави, що приносять честь належати до українського народу.

Ті промови переплітали концерт, котрий складався з трьох частин. В першій частині відспівав хор під управою п. Юлія Головича: „Далека Ти, а близька нам“ Людкевича, „За Рідний Край“, „Гей, там у Вільхивці“, „Шумить, гуде дубро-вонька“, „Курилася доріженька“ М. Гайворонського і „Гей, у нашій Україні“ Ярославенка. На другу частину склалися соля і дуети на скрипку і віолу Льва Кіналя й Івана Колотила, студентів вищої школи. Грали цілком добре. В тій частині були також декламації: Дороти Беляк „За Україну“, Розалії Коваль „Ой, там при дорозі“, Юлії Тучапської „Дванадцять борців“ і Анни Кинько „Поклін могилам Героїв“. Декламації були виголошені поправно й із зрозумінням. Третю частину викопили хоріві пісні: М. Гайворонського „Живи, Україно“, „Коло млина яворина“, „Вилітали сізі орли“, Кошиця „Уже літ за двісті“, Ярославенка „Ой, видно село“, „За Україну“. Хор співав гарно, з доброю дикцією і тінюванням. Нічого дивного, що доставав заслужені оплески. Він робив гарне враження, бо всі дівчата були в народних строях, а чоловіки мали вишивані сорочки.

НА ДАРУНКИ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ НАДАЮТЬСЯ:

ГІРКИЙ ТО СМІХ

Тут автор, Степан Шухевич, оповідає, не жалюючи себе, з мужеською твердістю, про світогу війну

\$1.00

ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Славний чеський письменник Ярослав Гашек представляє насмішливо воюю, що до війни не належить та пробую з неї вийти хитро, мудро, невеликим коштом.

1.00

1) Швейк на фронті

1.00

2) Швейк у заплілі

ГЕТЬМАН МАЗЕПА

Історична повість Данила Мордовця про цей критичний період української історії, в двох частинах, опрацьованих разом

1.25

ІДУ НА ВАС

Новий український письменник Юліян Опільський взявся малювати цю повістю славні часи великого українського князя Святослава, що правив у другій половині 10-го століття й ходив у похід на Дунай

1.25

ЗАМОК У КАРПАТАХ

Французький письменник Жиль Верн, відомий у цілому світі зо своїх повістей про пригоди, бере тут собі героя з українського народу та малює життя в українських Карпатах

.50

ГАЙДАМАКИ

Всі ми знаємо безсмертну історичну поему найбільшого українського поета Тараса Шевченка, але чи має ваш приятель це видання, речуно ілюстроване українським мистцем А. Г. Састоною, у величезній формі (13 цівів вишри, 17 цівів завдовжки)?

1.50

1) у паперовій оправі

2.50

2) у полотняній оправі

3.50

3) у локсусовій оправі

БЕНКЕТ У ЛИСЯНЦІ.

(Ілюстрація до локсусового видання Шевченкових „Гайдамаків“, значно поменшена).

Перешлемо ваше замовлення просто на адресу того, кому Ви схочете цей дарунок зробити. Перешлемо так, щоб він одержав дарунок на Різдво. Замовлення опакуюемо в гарний святковий різдвяний папір, а на кожній книжці вишпемо ймення даруючого та ймення одбавованого.

Замовлення пересилайте на адресу „Свободи“:

„СВОБОДА“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

НОВІ ДИТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ПЕСИ

Різдвяна казка, дві картини, з партитурою 20 ц.
Український Вертеп, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки 15 ц.
З Колядою. Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт 20 ц.
Вертеп, різдвяна картина, І. Блажевичевої, 13 осіб 20 ц.
Різдвяний дарунок, одна дія, 9 осіб 10 ц.
Свята гостина, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб, 20 ц. 40 ц.
Окрема партитура
Три Князі в Вифлеємі. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“ 25 ц.
У Нуддари, різдвяна картина в 3 діях, 13 осіб 25 ц.
Івась Характерник, сценічна картина з дитячих літ, Івана Франка, в 3 діях, 9 осіб 20 ц.
Мені тринадцятий минало. Епізод із життя Тараса Шевченка. Песа на одну дію, 10 осіб 15 ц.
Перша кривда. Сценічна картина в 1 дії з життя Тараса Шевченка, 7 осіб 10 ц.

Замовлення слати на адресу: „СВОБОДА“, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

При кінці о. Е. Сидорак подякував усім учасникам за труд і жертви і побажав, щоб усі дожили щасливої хвилі повстання самостійної, вільної України. З грудей усіх поміся могутній гимн: Ще не вмерла Україна.

ЮТИКА, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю, 21 листопада ц. р., відбулося в Ютиці, Н. Й., Листопадове Свято з нагоди 19 річчя створення Української Держави на західно-українських землях. По Службі Божій о. В. Кошіль відправив панахиду за душі поляглих українських героїв. В часі панахиди співав хор під управою проф. Запужляка. Після панахиди о. Кошіль виголосив патрістичну проповідь, в якій згадав за тих, що полягли в бою; а також за тих, що осталися в живих, але стали німечини каліками; крім того їхнині ще переслідує польська влада. По проповіді о. Кошіль завізав вірних, щоб зложили жертву на українських інвалідів. Збірка принесла \$16.95, які вислано через Об'єднання на призначену ціль.

Того самого дня вечором відбувся святковий концерт. Вступне слово виголосив місцевий священик о. Кошіль. По вступним слові роздався голос сурмача і перед глядачами розкрився живий образ: стрілець іде на війну, дівчина його прощає; за кулісами співає хор, сурмач грає відізд. Новий живий образ: присяга. По обох боках дівчини, що символізувала Україну, стоять чотири стрільці. Один з них під звуки сурми переводить присягу. Лунає пісня „Види ж мене в бою нерівним лягати до будучої визвольної боротьби“. Пісню виконав місцевий хор „Сурма“. Діти рідної школи в Ютиці виконали кілька декламацій. Потім співали пісні: „Іхав стрілець на війноньку“, „Коли ви вмирали“. По піснях знов були декламації, але тим разом дітей з рідної школи з Рому. По них хорова пісня: „Ой, нагнувся дуб високій“. Проф. Запужляк відспівав теноровим голосом „Замучений тяжко в неволі“; прип'яні була панна Оля Стахура. Святковий реферат виголосив о. Кошіль на тему: Листопадовий чин у світлі історичних фактів. По американськи виголосив реферат пром. Михайло Пухар. Дитячий хор виконав живий образ: Україна, закована в кайдани, входить між дітей. На її просьбу діти розковують її і кінчать загальною радістю, що тим закінчено боротьбу з ворогами. Черговий образ: а) Могила стрільця, почесна сторожа, б) діти

віддають пошану невідомому стрільцеві й складають цвіти на могилу, в) дівчина приходить на могилу й рівночасно прирікає продовжувати чин листопадового зриву, г) старенький дідусь приходить на могилу й приводить зо собою внука. Дідусь мав одного сина і той згинув у бою за Рідний Край, Україну. В дальшій програмі тенорове солю відспівав проф. Запужляк при акомпаніменті Олі Стахури. Хор виконав пісню „Чорна рілля ізорана“, „За Україну“ і „Ще не вмерла Україна“.

При кінці о. Кошіль подякував диригентів і хористам, як теж малим школярам за вложені у програму труд, та закликав усіх присутніх до єдності, солідарності і праці на національним полі.

Михайло Доновик.

ПОЛІТИКА ЛЬВІВСЬКОГО МАГІСТРАТУ СУПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

Львівський магістрат рішив предложити міській раді внесок подурувати оо. місіонарам на будову парохіального костела при вул. Дверницького і Снопківській міській ґрунт величини кругло 5,490 кв. м. і вартості 109,800 зл. Цей подарунок приходить після недавнього дарунку площі під будову костела на Богданівці і після признання містом величезних субвенцій на будову костела Остробрамської Богоматери на Личакові. Між тим справа дарунку ґрунту під будову церкви на Замарстинові, що тягнеться стільки літ, поладнана відмовно, хоча що до Замарстинова йде про ґрунт, що є тільки дрібненькою частиною ґрунту, призначеного свого часу на будову великого костела оо. капуцинів на Замарстинові і тепер на будову костела оо. місіонарів. Усі можливі заходи українського населення Замарстинова в тій справі та українських представників не мали найменшого успіху.

З ЗЕМЛЕВЛАСНИКА ЖЕБРАКОМ.

Підчас облоги на жебраків у Варшаві поліція арештувала 70-літнього Станіслава Вітковського. Перед війною Вітковський мав великий маєток в Україні. Підчас революції втратив геть усе: і маєток і родину. Не призначений до біди, Вітковський скотився на саме дно і жив з дрібних крадіжів. Крім того підробляв підписи на векселях високо поставлених осіб, своїх добрих знайомих. Винні суд засудив його на в'язницю за сфальшування підпису на векслі на більшу квоту. По виході з в'язниці Вітковський почав жити з жебрацтва.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В п'ятницю, 10-го грудня 1937 р. відійшла на вічний спочинок Анна Луців, улюблена дружина Юліана Луціва з Нью Бронсвік, Н. Дж.

Земля її пером і Вічна пам'ять!

ПОЧИНАЮЧИ НИЗЬКО

Обсяг наших цін є цілковито заокруглений; ми можемо обслужити людину, яка бажає видати багато грошей, і таку, яка може видати дуже маленько. Крам, якого ми вживаємо, є першої якості, а наша услуга є завше першорядна. Ми починаємо нашу ціну дуже низеньким числом, так, що особа в дуже уміркованих матеріальних умовах може нам послугуватися.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: 4-5989 Phone: 3-0540
Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

НЕЗВИЧАЙНА НАГОДА ДЛЯ НАШИХ ЧИТАЧІВ!

За спеціальною умовою ми можемо дати нашим читачам і їхнім приятелям надзвичайну нагоду набути прекрасний і дорогий сервіс славного срібного начиння марки

WM. A. ROGERS A-1 PLUS
знаменитого десення Malbu, що складається з

26 ШТУК (у гарнім завізвалі для охорони срібла від почорніння)

за ціну тільки

\$6.95

Правильна ціна цього сервісу виносить \$13.60

Виробники гарантують, що він послужить на ціле життя.

Гарантію дається на письмі

Ви можете дістати цей величавий сервіс за подану вище спеціальну ціну, якщо ТІЛЬКИ витнете ПОНИЖЧИЙ купон і принесете, або вишлете його поштою, до адміністрації „Свободи“ враз із \$6.95. Тоді цей срібний сервіс ми вам негайно вишлемо, без ніяких додаткових оплат з вашого боку.

Це знаменита нагода набути цей сервіс за близько половину правильної торгової ціни — чи то для себе, чи для якоїсь дорогої вам особи як дарунок на Різдво або на уродини.

Витніть цей купон і принесіть його, або вишліть поштою, до:

“СВОБОДА,” 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Прошу вислати мені сервіс з 26 штук столового срібла начиння марки Wm. Rogers A-1 Plus враз із завізвалом для охорони срібла від почорніння, як це оголошено у Вашому часописі, за що я ось тут залучаю чек [] — грошовий переказ [] — на \$6.95. Приймаю до відома Ваше застереження, що цей сервіс є гарантований на ціле життя і що вишлете його на мою адресу оплатно та з забезпеченням.

Просимо писати чітко й без помилок.

Ім'я і назвище

Адреса

Місто

Якщо бажаєте, щоб цей сервіс ми вислали комусь іншому, то виповніть отсей купон:

Ім'я і назвище

Адреса

Місто

УВАГА! Якщо хочете, щоб цей сервіс доручено вам пізніше, пришліть на завдаток \$1.00, а решту, \$5.95, пришлете, коли цей сервіс має бути вам висланий. Ми подбаємо, щоб один такий сервіс був для вас зарезервований. (З цієї оферти наші читачі можуть скористати до дня Навечеря Різдва Христового, себто до дня 6-го січня 1938-го року).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОШЕЛ ПАРК, Н. ДЖ.

З ювілею на інвалідів.

На заставі, що відбулася 14 листопада ц. р. з нагоди 35-літнього подружого життя гом. Василя і Катерини Балагураків, гості не забули також за рідний Край. Підчас застави забрав голос гом. Кинайлюк (старший) і в своїй промові згадав про наших інвалідів та попросив гостей зложити жертву. Жертвували по \$1: Н. Кинайлюк, В. Балагурак, П. Головачук, П. Никифорчик, Гончарук, М. Коган, Ф. Гулька, Т. Мартинюк, В. Юсипчук і Н. Дреботюк; по 50 ц.: М. Голушко, В. Библюк, Н. Романів, М. Максимюк і М. Бабюк; А. Махновський 25 ц. Разом \$12.75. Гроші переслали через Обеднання на інвалідів у Крає. Василь Юсипчук.

НА НАРОДНІ ЦІЛИ.

Нью Йорк, Н. Й.: С. Гурин переслала \$5.50 за збірки „Сошел Клубу“ на інвалідів. Клівленд, О.: Марія Кукіз \$13.64: визвольна боротьба \$7.64, інваліди \$6.

Гартфорд, Конн.: П. Предзімський з гостини (збірка) на визвольну боротьбу \$15.

Нью Йорк, Н. Й.: Анастасія Душнікова за збірки в „Золотий Ліп“ збрала \$11.40 на політичних в'язнів.

Нью Гейвен, Конн.: Мирослава Хавлюк переслала за збірки \$22.67 на політичних в'язнів.

Ньюарк, Н. Дж.: Від. ОДВУ ч. 70 з весілля А. Саків і А. Ковальчука переслала на визвольну боротьбу \$10.54.

Вунсакет, Р. Ай.: Від. ОДВУ ч. 16 на визвольну боротьбу \$2.48.

Рочестер, Н. Й.: Від. ОДВУ ч. 20 переслав на визвольну боротьбу з Листопадового Свята \$46.

Арнолд, Па.: П. Лобур переслав з хрестин В. і Н. Крапів на політичних в'язнів \$10.

Нью Гейвен, Конн.: Мирослава Хавлюк переслала за збірки в українській греко-католицькій церкві \$9.38 на інвалідів.

Пасейк, Н. Дж.: Від. УЧХ ОДВУ ч. 6 переслав на інвалідів \$10.

Бетлегем, Па.: І. Малицький переслав \$51.70 з Листопадового Свята, яке влаштували відділ ОДВУ й парохія: визвольна боротьба \$30, інваліди \$21.70.

Алентави, Па.: В. Пипюк переслав \$17.50 з відзнак 23-го від. ОДВУ на визвольну боротьбу.

Центральна управа ОДВУ.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

З застави на інвалідів.

Дня 14 листопада в домішній ім. Івана Франка, від. 37 У. Н. Союзу в Плейнфілді, відбулися надзвичайні сходни гуртка приятелів гом. Михайла Дубаса з нагоди його іменин. Була це для нього надзвичайна мила і весела несподіванка. Його щирі приятелі, місцеві і з Ньюарку, зібралися того дня, щоб вишанувати його особу. Підчас веселої застави гом. Багній промовив до зібраних палкими словами і споминув наших героїв з визвольної боротьби та згадав про їх повні посвяти вчинки. Згадав також про тих, що в часі цієї визвольної боротьби втратили здоров'я і стали інвалідами. Він закликав присутніх, щоб серед тої веселої застави зложили свої датки на українських інвалідів. Вслід за тим пані К. Мотуз і панна Дзік збрали \$15. Зложили: панна О. Дзік \$2; по \$1: пані К. Мотуз, М. Дубас, М. Вовчук, А. Сурма, І. Багній, А. Мікласевич, В. Дубас, С. Дубей, М. Ярема, В. Реновель, О. Дзера, Д. Семенюк, В. Ярема. Гроші вислали через Обеднання на призначену ціль. В. Ярема.

ЛУДЛОВ, МАСС.

З застави на інвалідів.

Дня 20 листопада ц. р. громадяни А. Пукіш, М. Заячківська і В. Приступа справили

НЕ МИНАЄ НЕБУВАЛОЇ НАГОДИ:

40-АКРОВА ГАРНА ФАРМА, — близько міста в стейті Нью Джерсі, 42 милі від Нью Йорку — 6 акрів лісу, 5 акрів гарного овочного саду, 10 акрів пасовища з річкою, велика ріка до купання й риболовлі плени близько фарми. Дім гарний 6-кімнатний, з великою цементовою пішницею, барна й інші будинки в найкращій стани, зима картопляна. Ціна \$3,000: впаати \$750. — Зараз до обняття.

ГРОСЕРІЯ — ДЕЛІКАТЕСЕН в БУЧЕРНІ, в Пасейку, Нью Джерсі, в якійнайкращій дільниці. Найновіше урядження й новий „Фриджер“, котрий коштував \$1,000. Зприводу виїзду до краю можна набути цілий бізнес за \$1,300. (Бізнес приносить великий дохід, гоївка — нема кінжок).

ФАРМА 35-АКРОВА на „гайвель“ коло Флемінгтона, Нью Джерсі. Ліс, пасовище в потоком, земля чорна, річка. Дім, 8-кімнат, з усіма подішченнями, барна, курники, майже нові. 2 корови, 500 курей, свині, збіжжя й сіно. Ціна \$5,200. Впаати \$2,200.

МАЄМО кілька дуже добрих фарм на продаж: Зголосіться, щоб побачити, а не пожалуйте:

THOMAS TRADING CO.,
FARM AGENCY
104 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

несподівану заставу громадянам Мих. і Катерині Мельникам з нагоди 27-літнього ювілею їх подружого життя. Застава випала дуже гарно. Гості добре забавлялися. Але, як звичайно, гості не задоволилися тільки тим, що самі забавлялися. В той час вони також пам'ятали на свій другий обов'язок, а саме, аложили жертву на українських інвалідів у старім краю. На заставі Д. Харка зібрані гості аложили на ту ціль \$6. Мих. і Катерина Мельники жертвували \$2.20; В. Босик 50 ц.; по 25 ц.: Д. Харко, А. Поплавський, А. Чорна, П. Хомин, М. Кульбанський, А. Дайнак, З. Поплавський, К. Іришук, А. Столяр, М. Пукіш, М. Бойко, А. Масталяр, Т. Заячківський. Гроші вислали через Обеднання на призначену ціль.

І. Приступа.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Осудання Червоного Хреста.

В часі останнього побуту в Рочестері пані Анна Середів, голова Червоного Хреста О. Д. В. У., виголосила перед нашими місцевими жінками відчит, у якій представила, що означає Червоний Хрест та які його завдання в нашій визвольній боротьбі. Бесідиця говорила, що Червоний Хрест у кожного народу сповняє гуманітарну роботу, але тому, що кожний нарід знаходиться в трохи відміннім положенні, то й робота Червоного Хреста в кожному наріді трохи різниться. Робота Українського Червоного Хреста, беручи під увагу наші визвольні змагання, буде трохи різнитися від теперішньої роботи Червоного Хреста інших народів. Беручи під увагу наше тяжке положення і наші жертви, що їх вимагає беззастанна боротьба з окупантами, праці серед нашої суспільності на гуманітарнім полі дуже багато. І ту працю мусять виконати українські жінки, зорганізовані в Український Червоний Хрест.

По відчиті пані Середової засновано місцевий відділ Червоного Хреста. По відділі бесідиця цей Червоний Хрест розпочав оживлену роботу і тепер він начисяє біля 28 старших і молодших жінок. Цей відділ мав 5. грудня, в неділю, свої місечні збори, на яких ухвалено влаштувати в честь Ольги Басарабової концерт, що мав би відбутися в лютім. На цих зборах ґрунтовно обговорювано також багато інших справ, між іншим справу власних одно-

строїв, як теж співпрацю з місцевим відділом О. Д. В. У., який за ідеєю найближче зв'язаний з Червоним Хрестом. Завданням Червоного Хреста є притягнути до поміччї визвольних змаганням якнайбільше жінок.

В склад уряду місцевого відділу Червоного Хреста ввійшли: Т. Машковська, голова; Т. Гринів, секретарка; А. Стрілець, касієрка; Е. Надія, що в наступній році цей Червоний Хрест, який у нашій громаді вже здобув собі прихильність, викаже якнайбільше праці в напрямі всім нам спільного ідеалу: визволення свого народу.

Националіст.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ГАРНІ КАЛЕНДАРІ на 1938 рік господарства, зелені або червоні. Можна дістати даром, якщо напишете до: STEPHEN D. SATZEWICH 1527 McDonough Pl., New York, N.Y.

На всіх імпрезах і вечірках „Радіо Оркестра“ М. А. СЕРБЕНСЬКОГО Обслуговує і навінбаганимих. 169 AVE. A. NEW YORK CITY. Телефон: ALgonquin 4-4952

ГРИБИ ІМПОРТОВАНИ УКРАЇНСЬКІ І ПОЛЬСЬКІ

Лози 90 ц. фунт; на шнурках \$1.25 фунт; вибрані \$1.45 фунт; самі шапочки \$1.95 фунт. Спеціально для гросеріанів. — Новість — Гриби в паках, в торбинках по тузіні за 75 ц. Листові замовлення вислаємо поштою на C.O.D. Reliable Mushroom Co., 34 Rivington St., New York, N.Y. Tel: Orchard 4-6420. 282.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Безі ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ в БРОНКС, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєртейкер заредає погребми по ціні так шизькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088

„Як я спитала вашого товариша, на кілька літ мене оцінює, сказав, що на двацять п'ять. — Ах, то раз дурень і аргант! Хай лише пані спробують спитати мене...

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

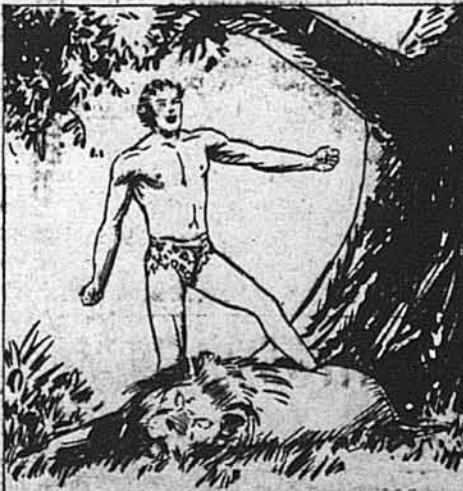
(40)

Лев скоком Тарзана всетаки був трохи приголомшений і здивований. Це здивування чимськорше використав Тарзан і, скочивши йому на плечі, обняв льва ногами і замкнув їх під його животом. А лівою рукою він обняв льва за шию і так пригорнув до себе, що львові виліз язик. Правою рукою Тарзан скоро стягнув по свого ножа.

Стискаючи ціпко ножа, він наперед добре зорієнтувався, щоб натрапити належне місце. Після цього він одним махом затопив ножа в грудну клітку льва. Лев сівнувся, немов проїшла крізь нього електрична струя, а потім упав без життя на землю. Але Тарзан відразу не випускав його за своїх обіймів. Щойно коли завмер у льві кожний м'яз, він став на ноги.

Поборовши ось так льва, він по старому звичаю став на нього ногами і з своїх могутніх грудей видав оклик перемоги. Відгомін його голосу роздався кількакратно по нетрах. Щойно коли цей відгомін затих, Тарзан звернувся знов своїм обличчям до дивного чоловіка. Білий чоловік цілий трясся з страху і зворушення. Він не знав, кого має перед собою.

Впродовж кількох хвилин вони стояли ось так перед собою, міряючи себе очима. Перший заговорив дикун: „Хто ти є?“ — запитався він трохи мягким голосом. Він уживав того самого діалекту, що племя буkenу. „Я Тарзан“, відповів запитаний. „А ти хто?“ — запитався він з черги. „Я Іцені, з племені мавуру“, відповів хитро білий дикун. Тарзан бачив брехню.